

5 Úmrtnost

V roce 2025 zemřelo 113 tisíc obyvatel, počet úmrtí se meziročně lehce zvýšil. Naděje dožití při narození dosáhla opět mírně vyšší hodnoty než v předchozích letech, 77,5 let u mužů (meziročně o 0,3 roku více) a 83,2 let u žen (nárůst o 0,1 roku). Méně pozitivní byl vývoj kojenecké úmrtnosti, oproti předchozím pěti letům došlo k jejímu zvýšení na 2,5 promile. Nejčastější příčinou smrti zůstaly nemoci oběhové soustavy s 42,2 tisíci zemřelými, druhé místo patřilo novotvarům s 28,4 tisíci úmrtími a třetí, s výrazným odstupem, onemocněním dýchací soustavy (9,2 tisíce). Tyto tři skupiny příčin smrti si své pořadí držely po celou dekádu, s výjimkou třetího místa v době vrcholné epidemie onemocnění covid-19 (rok 2020 a 2021).

Po meziroční stagnaci v počtu úmrtí v předchozím roce přinesl rok 2025 mírné zvýšení počtu zemřelých, konkrétně o 1 126 úmrtí (relativně o 1,0 %) na 113 337. Pomineme-li covidové roky 2020 až 2022 s vysokými hodnotami a úvodní rok desetiletí s jednorázovým propadem v počtu zemřelých, byly během období 2016–2025 počty úmrtí poměrně vyrovnané s relativními meziročními rozdíly kolem 1 %. Mezi lety 2016 a 2025 se ale množství zemřelých zvýšilo o 5 587 (relativně o 5,2 %)³¹, a to v korespondenci s ještě dlouhodobějším vývojem, kdy počet úmrtí v Česku má, s určitými meziročními výkyvy, rostoucí trend již od roku 2007 (tehdy zemřelo 104 636 osob). Souvislost je třeba hledat ve vlivu změn věkového složení populace (více viz kapitola 1)

Muži v roce 2025 představovali 51,0 % z celkového počtu úmrtí, zemřelo jich 57 780, žen 55 557. Lehce nadpoloviční zastoupení mužů na všech úmrtích odpovídá dlouhodobému standardu s tím, že v první dekádě 21. století si objemy úmrtí mužů a žen byly bližší (průměrný podíl mužů 50,3 %), v druhých dvou dekádách umíralo mužů kolem 51 % (v roce 2021 při covidu-19 atypicky 52,6 %). Meziročně zemřelo mužů jen o 110 (relativně o 0,2 %) více, žen o 1 016 (o 1,9 %). Mezi zemřelými ženami se aktuálně nejvíce vyskytují ročníky narozených na konci 30. let 20. století a velmi silné ročníky z počátku 40. let, u mužů jsou nejvíce zastoupeny kohorty narozených v druhé polovině 40. let 20. století (a počátek let 50.), kdy počty narozených začaly pozvolně klesat.

Sezónnost úmrtnosti

Úmrtnost, respektive rozložení počtu úmrtí v průběhu roku, má v Česku dlouhodobě poměrně stabilní profil. Formují ho hlavně období zvýšeného výskytu respiračních onemocnění v zimních měsících a na počátku jara, popřípadě v menší míře také vlny veder v letním čase. I v roce 2025 zemřelo nejvíc osob v zimních měsících lednu (10 998), prosinci a březnu, nejméně v teplejší části roku v září (8 653), červenci, srpnu a červnu (tab. 5.1). Od průměru let 2016–2025³² se poslední rok odchýlil nízkým počtem zemřelých v prázdninových měsících červenci a srpnu, kdy zemřelo o 0,9 %, resp. 1,7 % méně osob, než činil průměr za daný měsíc v letech 2016–2025³⁴. Celkově vyšší četnost úmrtí v posledním roce oproti průměru období byl soustředěn hlavně do měsíců červen (zemřelo o 339 osob více, resp. o 4,0 %), prosinec a leden. Meziroční mírný nárůst počtu úmrtí připadal hlavně na měsíce březen (o 880, resp. 9,5 % více), dále leden, duben a květen, od července do října bylo, meziročně, úmrtí naopak méně (o 3,0 až 4,5 %).

Měsíční index (očistěný o nestejný počet dní v kalendářních měsících) porovnávající měsíční počet zemřelých konkrétního měsíce s průměrným měsícem daného roku, byl v roce 2025 stejně jako absolutní počty zemřelých nejvyšší v lednu (1,15), dále pak v únoru (1,10; únorový index posílil díky narovnání počtů dnů v měsících) a prosinci (1,08). Nejnižších hodnot dosáhl v červenci a srpnu (0,91). Měsíční indexy počtu zemřelých se v roce 2025 poměrně věrně shodovaly s průměrem období 2016–2025³⁴ (nejvýrazněji se odchýlil červen směrem k vyššímu číslu a srpen opačným směrem). Meziroční porovnání ukazuje hlavně

³¹ V roce 2016 došlo k výkyvu v počtu úmrtí, kterých bylo jen 107 750. Pokud bychom rok 2025 porovnávali s rokem 2015, bude zvýšení méně výrazné, o 2 164 úmrtí (relativně o 1,9 %).

³² Roky 2020 až 2022 jsou pro porovnání opominuty z důvodu jejich atypičnosti dané probíhající epidemií onemocnění covid-19.

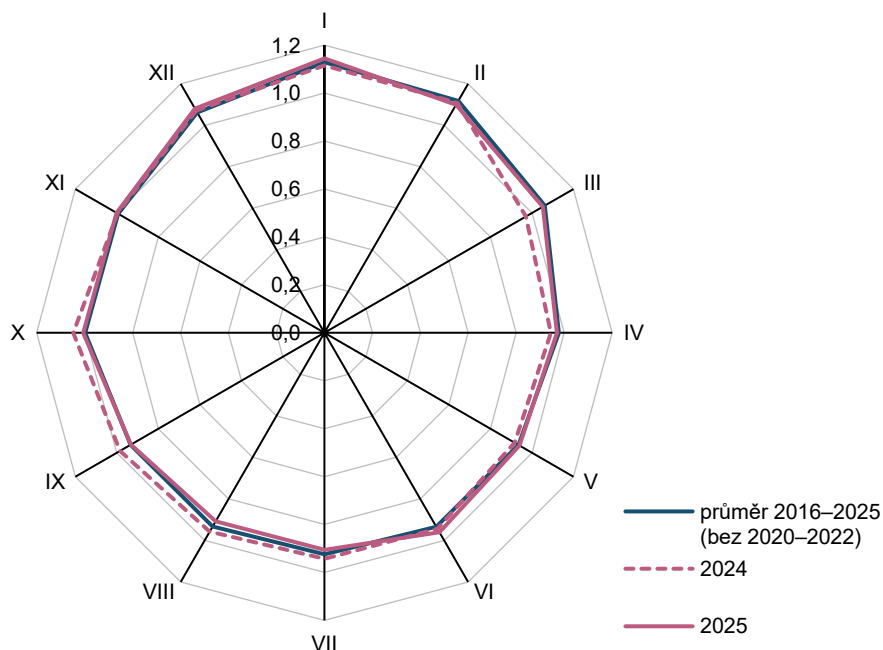
vyšší měsíční index v březnu (podpořeno nízkým březnovým počtem v roce 2024) a nižší v srpnu a září, což odpovídá vývoji absolutních měsíčních počtů. (obr. 5.1).

Tab. 5.1 Zemřelí podle měsíce úmrtí ve výběru z let 2016–2025

Měsíc úmrtí	2016	2019	2022	2024	2025	Průměr let 2016–2025 ¹⁾	Rozdíl 2025 a průměr 2016–2025 ¹⁾	Rozdíl 2025 a 2024
Celkem	107 750	112 362	120 219	112 211	113 337	111 831	1 506	1 126
Leden	9 516	10 448	11 034	10 610	10 998	10 716	282	388
Únor	9 057	9 833	10 388	9 861	9 874	9 719	155	13
Březen	9 623	9 917	10 695	9 223	10 103	10 070	33	880
Duben	8 884	9 086	9 963	8 688	9 015	8 980	35	327
Květen	8 821	9 035	9 236	8 715	9 027	8 878	149	312
Červen	8 381	8 821	8 748	8 678	8 921	8 582	339	243
Červenec	8 578	9 104	9 219	8 968	8 696	8 775	-79	-272
Srpen	8 510	9 017	9 477	9 097	8 714	8 862	-148	-383
Září	8 193	8 673	9 564	9 058	8 653	8 580	73	-405
Říjen	9 128	9 445	10 232	9 961	9 665	9 469	196	-296
Listopad	8 798	9 238	9 491	9 175	9 302	9 122	180	127
Prosinec	10 261	9 745	12 172	10 177	10 369	10 079	290	192

¹⁾ Roky 2020 až 2022 jsou opomínuty z důvodu jejich atypičnosti dané probíhající epidemií onemocnění covid-19.

Obr. 5.1 Zemřelí podle měsíce úmrtí – měsíční indexy¹⁾ v letech 2016–2025

¹⁾ Měsíční index vypovídá o vztahu měsíčního počtu zemřelých k průměrnému měsíci daného roku. Jedná se o očištěný index (přepočten na stejný počet dnů v měsíci).

Věkové složení zemřelých

Největší část zemřelých tvoří osoby v seniorském věku. Konkrétně v roce 2025 zemřelo ve věku 65 a více let 96 113 osob (84,8 % všech úmrtí), ve věku 15–64 let 16 892 osob (14,9 %) a dětí do 14 let skonal 332 (0,3 %).

Věkové složení zemřelých, stejně jako věková skladba žijící populace, vykazuje jak meziročně, tak mezi krajními roky sledovaného desetiletí známky stárnutí. Průměrný věk při úmrtí v roce 2025 byl 77,2 let,

o 0,4 roku vyšší meziročně a o 1,5 roku vyšší vůči roku 2016 (zvýšení průměrného věku populace bylo o 0,2, resp. 1,3 roku). Zastoupení zemřelých 15–64letých kleslo (o 0,6 p. b. meziročně a 3,3 p. b. mezi roky 2016 a 2025) ve prospěch nárůstu podílu 65letých a starších (o 0,6 p. b., resp. 3,4 p. b.). I přes nárůst v absolutní četnosti všech úmrtí počet zemřelých ve věkové skupině 15–64 let naopak klesl (o 478 úmrtí, tj. 2,8 % meziročně a o 2 709, tj. 13,8 % mezi krajními roky desetiletí).

Struktura zemřelých podle věku není totožná pro muže a ženy. Největší, seniorská, skupina zemřelých představovala v roce 2025 u mužů 79,7 %, tj. 46 041 úmrtí, u žen to bylo 90,1 %, tj. 50 072 (tab. 5.2). Podíl žen umírajících ve věku 65 a více let byl v průběhu celé dekády vyšší o 10–13 p. b. než podíl mužů. Ještě markantnější rozdíl mezi pohlavími je u starších seniorů ve věku 80 a více let – takto starých mužů zemřelo v roce 2025 celkem 36,4 %, tj. 21 051 úmrtí, žen ale 59,4 %, tj. 32 994 úmrtí. Rozdíl v podílu 80letých a starších na všech úmrtích mužů, respektive žen, tak dosáhl 23 p. b., největší byl na počátku desetiletí na úrovni 25 p. b. I úmrtí ve věku 90 a více let jsou četnější u žen než u mužů, v roce 2025 se jednalo o 8,7 % (5 030) zemřelých mužů a 21,6 % (11 999) zemřelých žen, tj. rozdíl 13 p. b. Uvedené věkové skupiny seniorů mezi lety 2016 a 2025 posílily jak v absolutních počtech, tak i v relativním zastoupení na všech zemřelých. U mužů se více zvedl podíl 80letých a starších (o 3,8 p. b. z 32,7 % všech zemřelých mužů na 36,4 %) u žen podíl 90letých a starších (o 3,4 p. b. z 18,2 % úhrnu úmrtí žen na 21,6 %).

Úmrtí ve věku 15–64 let jsou naopak častější u mužů než u žen. V roce 2025 zemřelo v produktivním věku 20,0 % mužů (11 558) a jen 9,6 % žen (5 334). V průběhu dekády se rozdíl v zastoupení mužů a žen umírajících ve věku 15–64 let pohyboval v rozmezí 10–13 p. b., adekvátně rozdílu u 65letých a starších, protože dětská úmrtí tvořila po celou dobu jen 0,3–0,4 % všech úmrtí. Ač podílově nejsou mezi muži a ženami, respektive chlapci a dívkami, rozdíly, v absolutních počtech je vidět převaha chlapeckých úmrtí nad úmrtím dívek ve věku 0–14 let po celé období 2016–2025, a sice rozdíl v rozmezí 21–93 úmrtí. V roce 2025 zemřelo chlapců o 30 více než dívek.

Tab. 5.2 Zemřelí v letech 2016 a 2020–2025

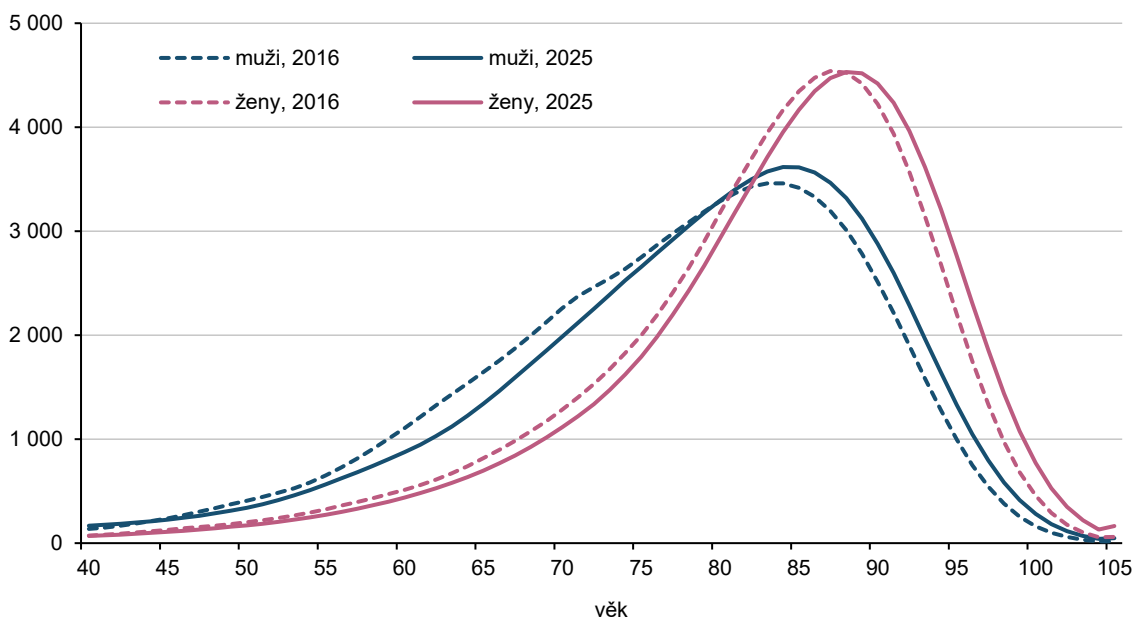
	2016	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Zemřelí celkem	107 750	129 289	139 891	120 219	112 795	112 211	113 337
v tom ve věku: 0–14	483	397	406	397	360	362	332
15–64	19 601	19 648	22 493	18 567	17 560	17 370	16 892
65+	87 666	109 244	116 992	101 255	94 875	94 479	96 113
Zemřelí muži	54 880	66 599	73 522	61 404	58 030	57 670	57 780
v tom ve věku: 0–14	269	236	239	209	194	197	181
15–64	13 347	13 428	15 426	12 656	12 109	12 008	11 558
65+	41 264	52 935	57 857	48 539	45 727	45 465	46 041
z toho 80+	17 923	23 034	23 422	20 855	19 902	20 000	21 051
z toho 90+	3 741	5 328	5 431	5 063	4 773	4 769	5 030
Zemřelé ženy	52 870	62 690	66 369	58 815	54 765	54 541	55 557
v tom ve věku: 0–14	214	161	167	188	166	165	151
15–64	6 254	6 220	7 067	5 911	5 451	5 362	5 334
65+	46 402	56 309	59 135	52 716	49 148	49 014	50 072
z toho 80+	30 514	36 642	36 354	33 762	31 199	31 710	32 994
z toho 90+	9 645	13 365	12 919	12 673	11 739	11 663	11 999

Vliv věkové struktury populace, zejména posun početně slabších/silnějších generací do vyššího věku, který vedle úrovně úmrtnosti také ovlivňuje věkovou strukturu zemřelých (hlavně její vývoj v čase) eliminují například ukazatele úmrtnostních tabulek. Tabulkové počty zemřelých uvádí, kolik by v jednotlivých věcích při zachování pravděpodobností úmrtí daného roku zemřelo osob, pokud by počáteční velikost generace byla vždy stejná.

Stárnutí zemřelých mezi lety 2016 a 2025 dokládá i změna v tabulkových počtech zemřelých charakterizovaná snížením počtů v nižším věku, a naopak jejich zvýšením ve věku vyšším (obr. 5.2). Mužů by v tabulkové populaci umíralo v roce 2016 více než v roce 2025 až do věku 79 let, od věku 80 let se situace obrací směrem k vyšším počtům úmrtí v roce 2025 (hodnoceno od věku kolem 40 let, neboť počty úmrtí v nižších věcích jsou vlivem velmi nízké úmrtnosti v nich rozkolísané). U žen k obdobné situaci došlo ve věku 87, resp. 88 let. U obou pohlaví se také o rok posunul modální věk při úmrtí (věk nejvyššího počtu úmrtí) na 84 let u mužů a 88 let žen³³.

Dlouhodobě platí, že u žen je v porovnání s muži vyšší modální věk provázen kumulací tabulkových počtů úmrtí do užšího intervalu ve vyšším věku. Muži začínají více umírat dříve, koncentrace úmrtí kolem věku nejvyššího počtu úmrtí není tolik výrazná a ve vyšších věcích (od 83 let v roce 2025) jich umírá méně než žen.

Obr. 5.2 Tabulkové počty zemřelých¹⁾ podle pohlaví a věku v letech 2016 a 2025

¹⁾ ukazatel úmrtnostních tabulek udávající počet zemřelých podle věku při standardizované věkové struktuře

Míry úmrtnosti podle věku

V roce 2025 pokračovala situace pocovidových let, kdy se věkově specifické míry úmrtnosti ve většině věkových skupin snižovaly. Meziročně došlo ke snížení u všech věkových skupin od 40–44 let u mužů, respektive od 50–54 let u žen (tab. 5.3). U mladších věkových skupin je dlouhodobě úmrtnost tak nízká, že její změny z roku na rok jsou nepatrné či podléhají náhodným výkyvům. Relativně nejmarkantnější meziroční pokles u mužů nastal u věkových skupin padesátníků a mladších šedesátníků (o 6–7 %), mezi roky 2016 a 2025 to byly obdobně věkové skupiny 60–64 let (redukce míry úmrtnosti o 23,8 %) a dále věkové skupiny 55–59 let a 65–69 let (o 17–18 %). U žen evidujeme meziročně nejvýraznější snížení měr úmrtnosti mezi padesátnicemi (o 4–5 %). Také mezi krajními roky desetiletí poklesla míra úmrtnosti nejvýznamněji u 55–59letých žen (o 18,1 %) a dále u 50–54letých, 60–64letých a 65–69letých (o 15–17 %). Největší relativní snížení měr úmrtnosti u věkových skupin padesátníků v mezidobí 2024–2025 neplatilo v předchozích pocovidových letech, a to hlavně pro muže – mezi lety 2022–2023 a 2023–2024 klesla

³³ Pro srovnání, pokud vezmeme reálnou populaci Česka a reálné počty zemřelých ovlivněné početností jednotlivých generací, byl v roce 2025 modální věk při úmrtí mužů o 6 let nižší, tj. 78 let, žen o 3 roky nižší, tj. 85 let. Přitom u žen dosáhl modální věk při úmrtí vůbec nejvyšší hodnoty, 90 let, v roce 2023, a to díky početnosti generací narozených v první polovině 20. století, které v tom věku umíraly. Následně už mezi zemřelými ženami začaly slábnout a nejpočetnější skupinou umírajících žen se stávají ročníky narozených na počátku 40. let.

nejvýrazněji míra úmrtnosti u starších věkových skupin. Pro muže u 85–89letých, u žen pro 60–64leté a 85–89leté (2022–2023), resp. u věkové skupiny 65–69 let (2023–2024).

Výjimku ze snižování věkově specifických měr úmrtnosti představují nejstarší věkové skupiny. U 90letých a starších mužů i žen míra úmrtnosti stagnovala až rostla, u mužů nejvýrazněji meziročně (o 2,4 %), u žen šlo meziročně i mezi roky 2016 a 2025 o podobný nárůst (o 0,6 a 0,7 %). Meziročně se nepatrně zvýšila i úmrtnost 85–89letých mužů. Úmrtnost ve věku 0 let (podobná ale nikoli totožná s kojeneckou úmrtností, viz níže) od počátku do konce sledované dekády poklesla (u chlapců o 20,2 %, u dívek o 9,2 %), meziročně ale pozorujeme její zvýšení, opět relativně výraznější u chlapců (o 10,5 %) než u dívek (o 4,8 %).

Tab. 5.3 Míry úmrtnosti podle pětiletých věkových skupin a pohlaví (na 1 000 obyvatel) v letech 2016 a 2020–2025

Věková skupina	Muži							Ženy						
	2016	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2016	2020	2021	2022	2023	2024	2025
0	3,2	2,7	2,6	2,3	2,3	2,3	2,5	2,5	1,8	1,8	2,0	1,9	2,2	2,3
1–4	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
5–9	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
10–14	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
15–19	0,4	0,3	0,4	0,4	0,3	0,4	0,3	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
20–24	0,7	0,6	0,6	0,7	0,6	0,6	0,7	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,2	0,2
25–29	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8	0,8	0,7	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,3	0,2
30–34	0,8	0,9	1,0	1,1	1,0	1,0	1,0	0,4	0,4	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4
35–39	1,2	1,3	1,5	1,4	1,4	1,3	1,4	0,6	0,6	0,7	0,6	0,5	0,5	0,6
40–44	1,8	1,9	2,1	1,9	2,0	2,1	2,0	0,9	0,9	1,1	0,9	0,9	0,8	0,8
45–49	3,2	3,0	3,6	3,1	2,9	2,8	2,8	1,6	1,6	1,8	1,5	1,4	1,3	1,4
50–54	5,1	5,5	6,5	5,1	4,8	4,6	4,3	2,5	2,6	2,9	2,5	2,2	2,2	2,1
55–59	9,3	9,0	10,7	8,4	8,2	8,1	7,6	4,2	4,3	4,9	4,0	3,8	3,6	3,5
60–64	15,3	16,0	18,9	14,2	13,0	12,4	11,7	6,7	7,0	8,4	6,7	5,9	5,7	5,6
65–69	24,2	25,6	29,3	23,1	21,4	20,8	20,1	11,2	11,5	13,7	10,5	10,2	9,7	9,5
70–74	36,8	40,7	46,5	36,7	33,2	32,3	31,5	18,6	20,0	23,2	18,3	17,2	16,6	16,1
75–79	55,2	64,3	72,5	56,7	52,0	51,1	49,8	31,9	35,5	39,0	32,8	29,8	28,7	28,4
80–84	90,5	106,3	108,6	91,1	84,4	81,2	79,9	62,9	69,1	69,8	61,5	54,9	54,3	54,1
85–89	155,1	182,9	184,9	164,5	148,0	137,1	137,4	123,4	135,0	135,5	120,9	107,5	104,6	104,5
90+	274,0	313,9	328,3	301,8	276,6	267,9	274,3	232,0	281,3	271,6	263,9	239,8	232,3	233,7
Celkem¹⁾	10,6	12,6	14,2	11,6	10,9	10,8	10,8	9,8	11,6	12,5	10,7	9,9	9,8	10,0

¹⁾ Tzv. hrubá míra úmrtnosti uvedená v řádku „celkem“ je definovaná jako podíl zemřelých ke střednímu stavu obyvatelstva daného roku (v promile) a z nemalé části je ovlivněna věkovou strukturou žijící populace, takže při pokračujícím populačním stárnutí nemá pro porovnání vývoje úmrtnosti v delším časovém horizontu (i místně) dobrou vypovídací schopnost.

Kojenecká úmrtnost

V roce 2025 zemřelo 195 dětí do jednoho roku věku a počet úmrtí kojenců tak meziročně klesl podeváté v řadě, i když naposledy jen o 1 úmrtí (tab. 5.4). Mezi krajními roky desetiletí se jednalo o snížení o 122 kojeneckých úmrtí. Snižující se počty dětí zemřelých do jednoho roku věku jsou pochopitelně spoluurčovány i snižováním počtu živě narozených dětí, takže kojenecká úmrtnost sice zpočátku období 2016–2025 klesala z hodnoty 2,8 ‰ na hodnotu 2,2 ‰ (rok 2021), ale následně kolísala a v roce 2025 se zvýšila na hodnotu 2,5 ‰.

Kojenecká úmrtnost chlapců stejně jako počty chlapců zemřelých do jednoho roku věku bývají pravidelně vyšší než dívek. Situace obou pohlaví se však v letech 2022 až 2025 v porovnání s počátkem sledovaného desetiletí sblížila – zatímco v roce 2016 dosáhla kojenecká úmrtnost hodnoty 3,1 ‰ u chlapců a 2,5 ‰ u dívek, v roce 2025 činila 2,7 ‰, resp. 2,4 ‰ a současně se rozdíl v počtu úmrtí do jednoho roku věku chlapců a dívek se snížil z 47 úmrtí v roce 2016 na 17 v roce 2025.

Mezi lety 2016 a 2025 klesl počet kojeneckých úmrtí i kojenecká úmrtnost jak ve své složce novorozenecké (do 28 dnů věku dítěte), tak i ponovorozenecké (děti starší čtyř týdnů věku). Novorozeneckých úmrtí bylo o 72 méně a úmrtnost se snížila z 1,7 ‰ na 1,5 ‰, ponovorozeneckých o 50 méně a úmrtnost poklesla z 1,1 ‰ na 1,0 ‰. Meziročně evidujeme snížení jen v novorozeneckém věku (o 13 úmrtí a novorozenecká úmrtnost stagnovala). Ponovorozeneckých úmrtí bylo o 12 více a úmrtnost se zvedla z 0,7 ‰ na 1,0 ‰.

Tab. 5.4 Zemřelí kojenci a kojenecká úmrtnost v letech 2016 a 2020–2025

	2016	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Zemřelí kojenci do 1 roku věku	317	249	246	230	200	196	195
v tom ve věku: 0 dnů	56	63	54	36	48	50	41
0–6 dokončených dnů	133	134	109	87	84	100	79
7–27 dokončených dnů	59	38	43	38	41	33	41
0–27 dokončených dnů	192	172	152	125	125	133	120
28–364 dokončených dnů	125	77	94	105	75	63	75
Kojenecká úmrtnost¹⁾ celkem	2,8	2,3	2,2	2,3	2,2	2,3	2,5
v tom ve věku: 0 dnů	0,5	0,6	0,5	0,4	0,5	0,6	0,5
0–6 dokončených dnů	1,2	1,2	1,0	0,9	0,9	1,2	1,0
7–27 dokončených dnů	0,5	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5
0–27 dokončených dnů (novorozenecká úmrtnost)	1,7	1,6	1,4	1,2	1,4	1,6	1,5
28–364 dokončených dnů (ponovorozenecká úm.)	1,1	0,7	0,8	1,0	0,8	0,7	1,0

¹⁾ počet zemřelých v daném věku na 1 000 živě narozených dětí

Naděje dožití (střední délka života)

Střední délka života neboli počet let, kterých mají osoby narozené v roce 2025 naději se dožít při zachování měr úmrtnosti tohoto roku, dosáhla v roce 2025 pro muže 77,5 let a meziročně se zvýšila o 0,3 roku (tab. 5.5). Ženy měly naději dožít se 83,2 let, meziročně o 0,1 roku více. Nižší meziroční zvýšení u žen je bližší meziročnímu vývoji naděje dožití žen na počátku sledované dekády než v jejích posledních letech. Mezi roky 2016 a 2025 vzrostla střední délka života pro obě pohlaví shodně o 1,4 roku (z 76,0 let pro muže a 81,8 let pro ženy). Rozdíl v naději dožití mužů a žen, který se na počátku sledovaného desetiletí čtyři roky držel na hodnotě 5,8 roku, poté v letech vrcholící epidemie covidu-19 vzrostl a následně poklesl na rozdíl 5,9–6,0 roku, se v posledním roce snížil na 5,7 roku. Tak nízký rozdíl byl naposledy pozorován na úplném počátku šedesátých let 20. století.

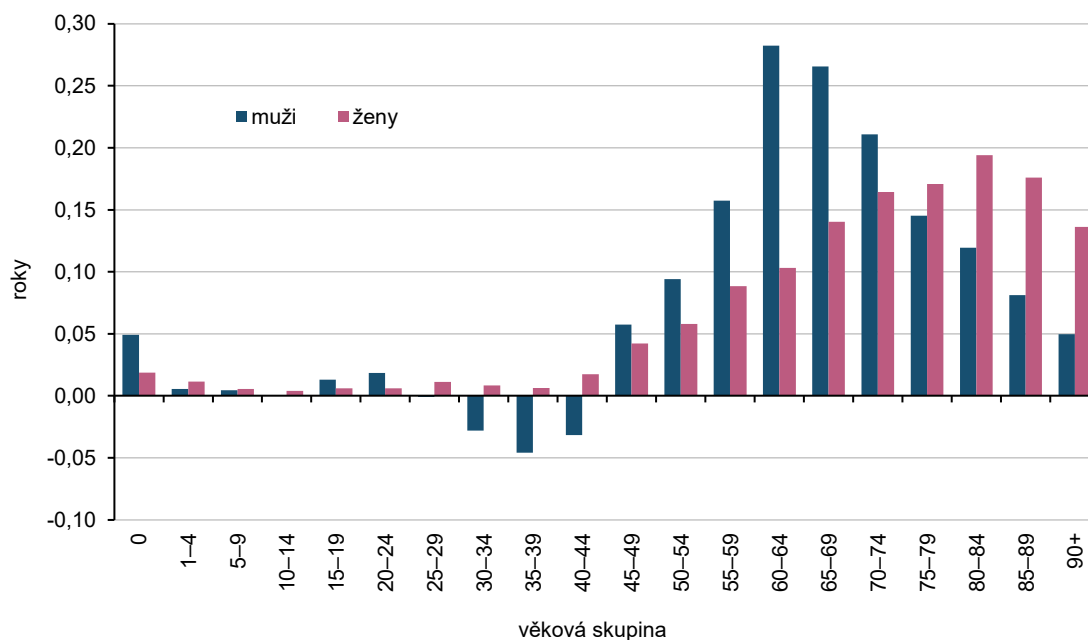
Narůstá nejen naděje dožití osob narozených v roce 2025, ale i osob žijících (tab. 5.5). Například muži a ženy, kteří v roce 2025 dosáhli seniorského věku 65 let, měli naději prožít ještě 17,1 let (muži), resp. 20,8 let (ženy), tj. dožít se 82,1 let (muži), resp. 85,8 let (ženy). A to znamená zvýšení naděje dožití ve věku 65 let mezi roky 2016 a 2025 o 1,0 roku pro muže, resp. 1,1 roku pro ženy.

Tab. 5.5 Naděje dožití ve vybraných věcích podle pohlaví v letech 2016 a 2020–2025

Věk	Muži							Ženy						
	2016	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2016	2020	2021	2022	2023	2024	2025
0	76,0	75,3	74,1	76,1	76,9	77,2	77,5	81,8	81,4	80,5	82,0	82,8	83,1	83,2
20	56,5	55,7	54,5	56,5	57,3	57,6	57,9	62,2	61,7	60,8	62,4	63,1	63,5	63,5
30	46,9	46,0	44,8	46,9	47,6	47,9	48,2	52,3	51,8	51,0	52,5	53,3	53,6	53,7
40	37,3	36,5	35,3	37,4	38,1	38,4	38,8	42,6	42,0	41,2	42,7	43,5	43,8	43,9
50	28,1	27,3	26,2	28,2	28,9	29,2	29,5	33,1	32,5	31,8	33,2	33,9	34,3	34,3
60	19,7	18,9	18,0	19,8	20,5	20,8	21,0	24,0	23,4	22,8	24,1	24,8	25,1	25,1
65	16,1	15,2	14,5	16,1	16,7	17,0	17,1	19,7	19,2	18,6	19,8	20,4	20,8	20,8
70	12,8	12,0	11,4	12,7	13,3	13,5	13,6	15,7	15,1	14,8	15,8	16,3	16,7	16,6
80	7,3	6,6	6,5	7,2	7,5	7,8	7,8	8,7	8,2	8,2	8,7	9,2	9,5	9,4

Celkové zvýšení naděje dožití při narození mezi roky 2016 a 2025 můžeme rozdělit mezi jednotlivé věkové skupiny, respektive zjistit příspěvky jednotlivých věkových skupin podle vývoje úmrtnosti v nich (obr. 5.3). U mužů zapříčinil vývoj úmrtnosti ve věkové skupině 60–64 let nárůst střední délky života o 0,28 roku (z celkových 1,45 roku, tj. 19,5 % celkového navýšení). Ve věkových skupinách od 60 do 74 let se odehrálo zvýšení o 0,76 roku, tj. o 52,4 % z celkového růstu naděje dožití mezi roky 2016 a 2025. U žen se nejvíce podílel vývoj úmrtnosti ve věkových skupinách o deset až dvacet let starších. Věková skupina 80–84 let přispěla hodnotou 0,19 roku (z celkových 1,37, tj. 14,2 %) a vývoj úmrtnosti ve věcích mezi 70 a 89 lety zapříčinil nárůst střední délky života žen o 0,71 roku, tj. o 51,5 %³⁴.

Obr. 5.3 Příspěvky¹⁾ věkových skupin k rozdílu naděje dožití mezi roky 2016 a 2025 podle pohlaví

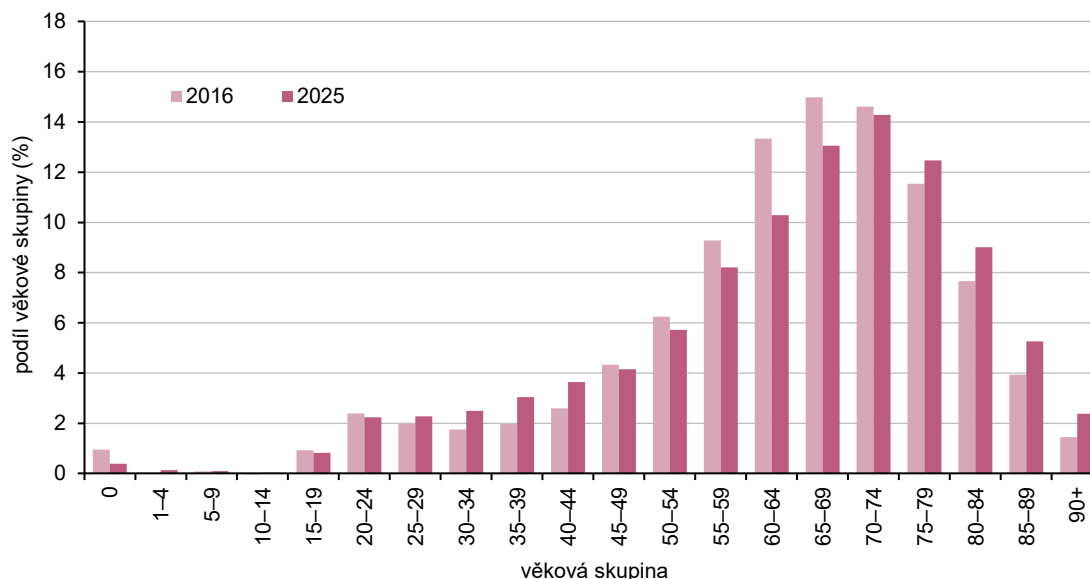

¹⁾ Záporný příspěvek k celkovému růstu naděje dožití při narození u některých věkových skupin mladých dospělých mužů značí spíše náhodný výkyv podpořený nízkou úrovní úmrtnosti v daných věkových skupinách.

Věkové skupiny (respektive vývoj úmrtnosti v nich), které se nejvíce podílí na rozdílu v naději dožití žen a mužů v Česku, se v průběhu času mění. V rozmezí od 45 do 74 let³⁵ byly příspěvky věkových skupin k rozdílu naděje dožití podle pohlaví vyšší v roce 2016 než v roce 2025, pro starší věkové skupiny platí opačná situace (obr. 5.4). Tento jev, tedy posouvání těžiště největšího příspěvku do vyšších věků mezi krajními roky sledovaných dekád, pozorujeme dlouhodobě. Konkrétně v roce 2016 rozdílný vývoj úmrtnosti ve věkových skupinách od 60 do 74 let zapříčinil 42,9 % rozdílu v naději dožití mužů a žen (2,48 roku z celkového rozdílu 5,8 roku). V roce 2025 obdobný díl na rozdílu mezi muži a ženami, 39,8 % (2,27 roku z celkových 5,7 roku) způsobil odlišný vývoj úmrtnosti ve věkových skupinách o pětiletku starších, od 65 do 79 let. Zatímco vývoj úmrtnosti starších seniorů, 80 a více let, přispěl v roce 2016 k vyšší naději dožití žen z 13,0 %, v roce 2025 to bylo už z 16,6 %.

³⁴ Vliv na nižší meziroční nárůst naděje dožití u žen (o 0,1 roku) lze spatřit i ve vývoji úmrtnosti u nejstarších žen ve věku 90 let a více. Zatímco nejvyšší příspěvek se odehrál u věkových skupin 65–69 let a 70–74 let (v obou nárůst o 0,03 roku), u 90letých a starších byl příspěvek stejně vysoký, ale v záporné hodnotě (–0,03 roku).

³⁵ Nižší věkové skupiny nejsou hodnoceny z důvodu velmi nízké úmrtnosti v nich.

Obr. 5.4 Příspěvky věkových skupin k rozdílu naděje dožití mezi muži a ženami (%) v letech 2016 a 2025

Zemřelí podle základní příčiny smrti

Statistika zemřelých podle příčin smrti není v čase plně srovnatelná, a to z důvodu průběžných (větších či menších) aktualizací Mezinárodní klasifikace nemocí (v ČR je od roku 1994 v platnosti její desátá revize, dále MKN-10). Zásadními mezníky byly v posledních deseti letech roky 2018 a 2021³⁶. Krom toho byla v jarních měsících roku 2020 MKN-10 operativně aktualizována o onemocnění covid-19.

Nejčtenější skupiny příčin smrti jsou v Česku dlouhodobě stejné. I během celého období 2016–2025 umíralo nejvíc osob na nemoci oběhové soustavy, druhé nejčastější byly novotvary a třetí nemoci dýchací soustavy (s výjimkou let 2020 a 2021, kdy je onemocnění covid-19 odsunulo na čtvrtou pozici). Nemocem oběhové soustavy v roce 2025 podlehl 42,2 tisíce osob, tj. 37,2 % úhrnu úmrtí a nejpočetnější mezi nimi byly tradičně ischemické nemoci srdeční s 16,7 tisíci úmrtími (14,7 % celku) (tab. 5.6a). Z dalších nemocí oběhové soustavy na selhání srdce zemřelo 7,1 tisíce (6,3 %), na cévní nemoci mozku 5,9 tisíce (5,2 %) a na akutní infarkt myokardu 2,4 tisíce (2,1 %) obyvatel. Druhé nejpočetnější, novotvary, zapříčinily 28,4 tisíce úmrtí (25,0 %), přičemž nejvíce zastoupen byl opakovaně zhoubný novotvar průdušnice, průdušky a plic s 4,9 tisíci úmrtími (4,4 %), následován zhoubnými novotvary tlustého střeva, konečníku a řiti a zhoubným novotvarem prostaty a ženského prsu – každý shodně způsobil 3,3 tisíce úmrtí (2,9 %). Počet úmrtí na nemoci dýchací soustavy bývá výrazně nižší než na první dvě skupiny příčin, v roce 2025 podlehl nemocem dýchací soustavy 9,2 tisíce osob (8,1 % úhrnu), konkrétně na zánět plic (pneumonii) zemřelo 3,7 tisíce (3,3 %). Skupinou onemocnění, na která v posledních třech letech zemřel čtvrtý nejvyšší počet obyvatel, jsou nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek – v roce 2025 si vyžádaly 6,0 tisíce úmrtí (5,3 %), z nichž 84,2 % připadlo na diabetes mellitus. Páté byly v posledních třech letech vnější příčiny smrti (v porovnání s počátkem dekády došlo k prohození pořadí vnějších příčin s nemocemi endokrinními, výživy a přeměny látek) s 5,6 tisíci zemřelými (5,0 %). Po většinu období 2016–2025 na šesté pozici umístěné nemoci trávicí soustavy způsobily naposledy 5,3 tisíce úmrtí (4,7 %), následující sedmé (krom covidových let 2020–2022) nemoci nervové soustavy stály v roce 2025 za 4,8 tisíci zemřelých (4,3 %), z nichž více než polovina podlehl Alzheimerově nemoci.

³⁶ Podrobněji v publikacích *Vývoj obyvatelstva České republiky v roce 2018* (Kód publikace: 130069-19, *Vývoj obyvatelstva České republiky - 2018* | Produkty (gov.cz)) a *Vývoj obyvatelstva České republiky v roce 2021* (Kód publikace: 130069-22, *Vývoj obyvatelstva České republiky - 2021* | Produkty (gov.cz)).

Tab. 5.6a Zemřelí podle vybraných příčin smrti v letech 2016 a 2020–2025³⁷

Základní příčina smrti (kód dle MKN-10) ¹⁾	2016	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Celkem	107 750	129 289	139 891	120 219	112 795	112 211	113 337
Novotvary (C00-D48)	27 806	28 716	27 717	28 170	27 921	28 064	28 373
ZN ²⁾ tlustého střeva, konečniku a řiti (C18-C21)	3 509	3 435	3 351	3 402	3 327	3 372	3 276
ZN ²⁾ slinivky břišní (C25)	2 078	2 327	2 343	2 312	2 428	2 351	2 580
ZN ²⁾ průdušnice, průdušky a plic (C33-C34)	5 333	5 304	4 898	4 973	4 917	4 958	4 939
ZN ²⁾ prostaty a ženského prsu (C61, C50)	3 106	3 234	3 213	3 182	3 204	3 158	3 264
Nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek (E00-E90)	4 521	5 897	6 091	5 756	5 696	5 747	6 025
Diabetes mellitus (E10-E14)	3 766	4 993	5 092	4 839	4 851	4 884	5 076
Poruchy duševní a poruchy chování (F00-F99)	1 410	2 023	1 996	1 908	1 844	1 885	2 087
Vaskulární a neurčená demence (F01, F03)	1 217	1 749	1 684	1 608	1 562	1 608	1 846
Nemoci nervové soustavy (G00-G99)	3 156	4 184	3 986	4 246	4 054	4 553	4 830
Alzheimerova nemoc (G30)	1 748	2 601	2 294	2 561	2 398	2 685	2 851
Nemoci oběhové soustavy (I00-I99)	47 611	51 299	47 873	46 286	43 745	42 611	42 218
Ischemické nemoci srdeční (I20-I25)	23 748	23 353	21 866	19 829	18 092	17 055	16 677
Akutní infarkt myokardu (I21-I22 ³⁾)	4 673	3 642	3 392	2 969	2 696	2 575	2 425
Selhání srdce (I50)	4 557	6 728	6 543	7 290	7 151	7 348	7 122
Cévní nemoci mozku (I60-I69)	8 795	7 552	7 112	6 884	6 506	5 930	5 914
Ateroskleróza (I70)	1 614	1 611	1 442	1 429	1 281	1 270	1 245
Nemoci dýchací soustavy (J00-J99)	7 128	8 290	7 735	8 504	8 619	8 680	9 204
Zánět plic (pneumonie) (J12-J18)	2 778	3 796	3 552	3 772	3 719	3 821	3 702
Nemoci trávicí soustavy (K00-K93)	4 512	5 087	5 362	5 429	5 269	5 453	5 285
Vnější příčiny nemocnosti a úmrtnosti (V01-Y98)	5 511	5 633	5 300	5 448	5 334	5 488	5 620
Dopravní nehody (V01-V99, Y85)	720	666	598	604	600	526	522
Sebevraždy (X60-X84, Y870)	1 318	1 224	1 221	1 302	1 253	1 561	1 625
Covid-19 (U07, U10)	0	10 539	25 455	6 035	1 699	748	353
Ostatní	6 095	7 621	8 376	8 437	8 614	8 982	9 342

¹⁾ K větším aktualizacím MKN-10 došlo v letech 2018 a 2021.

²⁾ ZN = zhoubný novotvar

³⁾ Kód I22 Pokračující infarkt myokardu není od roku 2018 používán pro základní příčinu smrti, místo něho určena akutní forma I21.

Meziroční mírné zvýšení počtu zemřelých nebylo plněno rovnoměrně všemi skupinami příčin, u vybraných došlo naopak k poklesu objemu zemřelých. Mezi ně patří nemoci oběhové soustavy, u kterých evidujeme v roce 2025 o necelé procento (o 393) méně úmrtí než v roce 2024, mezi roky 2016 a 2025 to bylo o 11,3 % méně (z 47,6 tisíce na 42,2 tisíce). Z nich například počet úmrtí na akutní infarkt myokardu klesl téměř o polovinu výchozího počtu (z 4,7 tisíce na 2,4 tisíce). Snížilo se i podílové zastoupení nemocí oběhové soustavy na všech úmrtích, meziročně o necelý procentní bod, mezi krajními roky dekády o 7 p. b. (z 44,2 % na 37,2 % celku úmrtí). Nemocem trávicí soustavy podlehl v roce 2025 také méně osob než o rok dříve (o 3,1 %), mezi hraničními roky období došlo ale k navýšení o 17,1 %, když po většinu sledovaného desetiletí počty zemřelých na nemoci trávicí soustavy narůstaly. A zvedlo se i jejich zastoupení na všech úmrtích. Relativně nejvýrazněji se meziročně snížil počet úmrtí na onemocnění covid-19 a jemu přidružené syndromy, o 52,8 % (ze 748 úmrtí na 353). V důsledku nemocí dýchací soustavy, nemocí endokrinních, výživy a přeměny látek i nemocí nervové soustavy zemřelo více osob jak meziročně, tak mezi krajními roky období 2016–2025 a u všech se zvýšilo i jejich podílové zastoupení na úhrnu úmrtí. Nejmarkantněji se v obou časových horizontech zvedl počet úmrtí na nemoci nervové soustavy, o 6,1 % meziročně (z 4,6 tisíce na 4,8 tisíce) a o 53,0 % (z 3,2 tisíce) mezi roky 2016 a 2025. U nemocí dýchací soustavy šlo mezi krajními

³⁷ Podrobnější informace v datové sadě Zemřelí podle příčiny smrti ([Příčiny smrti - zemřelí podle pohlaví a pětiletých věkových skupin](#), pod Lidé > Obyvatelstvo > Zemřelí, naděje dožití, příčiny smrti) nebo v publikaci Demografická ročenka České republiky (Kód publikace 130067-26, [Demografická ročenka České republiky](#))

roky desetiletí o nárůst o 29,1 % (z 7,1 tisíce na 9,2 tisíce), u nemocí endokrinních, výživy a přeměny látek o 33,3 % (z 4,5 tisíce na 6,0 tisíce). Vývoj počtu zemřelých na novotvary i následkem vnějších příčin nevykazuje převážný růst nebo pokles, na novotvary umíralo v průběhu minulé dekády mezi 27,7 až 28,9 tisíci osob (kolem čtvrtiny úhrnu), následkem vnějších příčin 5,3 až 5,8 tisíce (kolem 5 %) obyvatel.

U mužů a žen jsou dlouhodobě i v roce 2025 první tři nejčastější skupiny příčin smrti shodné (tab. 5.6b). U žen ale bývá markantnější zastoupení nemocí oběhové soustavy – v roce 2025 dosahoval podíl úmrtí na nemoci oběhové soustavy na úhrnu úmrtí žen 39,7 %, mužů 34,9 %. Naopak muži častěji než ženy umírají na novotvary (v roce 2025 to bylo 26,4 % všech úmrtí mužů a 23,7 % všech úmrtí žen) a nemoci dýchací soustavy (8,6 % všech úmrtí mužů a 7,6 % úhrnu úmrtí žen). Počínaje čtvrtou příčkou žebříčku příčin smrti se již situace mužů a žen rozchází. Pro muže mají vyšší váhu vnější příčiny úmrtí (6,8 % a 4. místo v roce 2025 i po většinu dekády) a nemoci trávicí soustavy (5,3 % a 5. místo). Naopak až na 6. pozici figurují u mužů nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek (4,8 %; celkově čtvrté) a na 7. místě nemoci nervové soustavy (3,3 % úmrtí mužů). U žen jsou významnější nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek (5,8 % úmrtí a 4. místo v roce 2025) a nemoci nervové soustavy (5,2 % a 5. místo), zatímco oproti mužům se u nich nemoci trávicí soustavy umístily až na 6. místě (4,0 %) a vnější příčiny smrti až na 7. místě (3,1 % úmrtí žen).

Tab. 5.6b Zemřelí podle pohlaví a vybraných příčin smrti v letech 2016 a 2020–2025

Základní příčina smrti (kód dle MKN-10)	2016	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Muži celkem	54 880	66 599	73 522	61 404	58 030	57 670	57 780
Novotvary (C00-D48)	15 385	15 901	15 093	15 339	15 150	15 226	15 228
ZN tlustého střeva, konečniku a řiti (C18-C21)	2 105	2 013	1 975	2 004	1 931	1 955	1 874
ZN slinivky břišní (C25)	1 058	1 181	1 183	1 153	1 177	1 195	1 296
ZN průdušnice, průdušky a plic (C33-C34)	3 618	3 421	3 080	3 102	3 007	2 970	2 906
ZN prostaty (C61)	1 421	1 524	1 427	1 488	1 519	1 535	1 541
Nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek (E00-E90)	1 995	2 679	2 932	2 690	2 674	2 647	2 792
Diabetes mellitus (E10-E14)	1 701	2 318	2 522	2 286	2 312	2 281	2 404
Poruchy duševní a poruchy chování (F00-F99)	591	816	775	765	753	778	810
Vaskulární a neurčená demence (F01, F03)	447	623	549	552	552	581	645
Nemoci nervové soustavy (G00-G99)	1 432	1 759	1 701	1 733	1 746	1 952	1 935
Alzheimerova nemoc (G30)	635	892	734	803	792	918	881
Nemoci oběhové soustavy (I00-I99)	22 257	24 289	22 977	21 763	21 101	20 495	20 183
Ischemické nemoci srdeční (I20-I25)	11 787	11 845	11 308	10 064	9 484	9 035	8 767
Akutní infarkt myokardu (I21-I22)	2 693	2 270	2 143	1 793	1 745	1 665	1 553
Selhání srdce (I50)	2 095	3 083	2 997	3 214	3 235	3 293	3 201
Cévní nemoci mozku (I60-I69)	3 707	3 356	3 105	3 029	2 947	2 633	2 685
Ateroskleróza (I70)	705	721	615	634	607	600	581
Nemoci dýchací soustavy (J00-J99)	3 984	4 680	4 357	4 669	4 589	4 676	4 973
Zánět plic (pneumonie) (J12-J18)	1 455	2 081	1 947	2 038	1 971	2 055	2 002
Nemoci trávicí soustavy (K00-K93)	2 552	2 969	3 135	3 131	3 053	3 152	3 038
Vnější příčiny nemocnosti a úmrtnosti (V01-Y98)	3 667	3 795	3 592	3 723	3 701	3 832	3 908
Dopravní nehody (V01–V99, Y85)	540	506	456	463	457	402	398
Sebevraždy (X60–X84, Y870)	1 060	1 009	966	1 031	1 019	1 261	1 302
Covid-19 (U07, U10)	0	5 938	14 668	3 273	896	414	194
Ostatní	3 017	3 773	4 292	4 318	4 367	4 498	4 719
Ženy celkem	52 870	62 690	66 369	58 815	54 765	54 541	55 557
Novotvary (C00-D48)	12 421	12 815	12 624	12 831	12 771	12 838	13 145
ZN tlustého střeva, konečniku a řiti (C18-C21)	1 404	1 422	1 376	1 398	1 396	1 417	1 402
ZN slinivky břišní (C25)	1 020	1 146	1 160	1 159	1 251	1 156	1 284
ZN průdušnice, průdušky a plic (C33-C34)	1 715	1 883	1 818	1 871	1 910	1 988	2 033
ZN prsu (C50)	1 685	1 710	1 786	1 694	1 685	1 623	1 723
Nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek (E00-E90)	2 526	3 218	3 159	3 066	3 022	3 100	3 233
Diabetes mellitus (E10-E14)	2 065	2 675	2 570	2 553	2 539	2 603	2 672
Poruchy duševní a poruchy chování (F00-F99)	819	1 207	1 221	1 143	1 091	1 107	1 277
Vaskulární a neurčená demence (F01, F03)	770	1 126	1 135	1 056	1 010	1 027	1 201
Nemoci nervové soustavy (G00-G99)	1 724	2 425	2 285	2 513	2 308	2 601	2 895
Alzheimerova nemoc (G30)	1 113	1 709	1 560	1 758	1 606	1 767	1 970
Nemoci oběhové soustavy (I00-I99)	25 354	27 010	24 896	24 523	22 644	22 116	22 035
Ischemické nemoci srdeční (I20-I25)	11 961	11 508	10 558	9 765	8 608	8 020	7 910
Akutní infarkt myokardu (I21-I22)	1 980	1 372	1 249	1 176	951	910	872
Selhání srdce (I50)	2 462	3 645	3 546	4 076	3 916	4 055	3 921
Cévní nemoci mozku (I60-I69)	5 088	4 196	4 007	3 855	3 559	3 297	3 229
Ateroskleróza (I70)	909	890	827	795	674	670	664
Nemoci dýchací soustavy (J00-J99)	3 144	3 610	3 378	3 835	4 030	4 004	4 231
Zánět plic (pneumonie) (J12-J18)	1 323	1 715	1 605	1 734	1 748	1 766	1 700
Nemoci trávicí soustavy (K00-K93)	1 960	2 118	2 227	2 298	2 216	2 301	2 247
Vnější příčiny nemocnosti a úmrtnosti (V01-Y98)	1 844	1 838	1 708	1 725	1 633	1 656	1 712
Dopravní nehody (V01–V99, Y85)	180	160	142	141	143	124	124
Sebevraždy (X60–X84, Y870)	258	215	255	271	234	300	323
Covid-19 (U07, U10)	0	4 601	10 787	2 762	803	334	159
Ostatní	3 078	3 848	4 084	4 119	4 247	4 484	4 623

poznámky viz tabulka 5.6a

Tab. 5.7 Standardizované míry úmrtnosti podle pohlaví a vybraných příčin smrti (na 100 000 obyvatel) v letech 2016 a 2020–2025

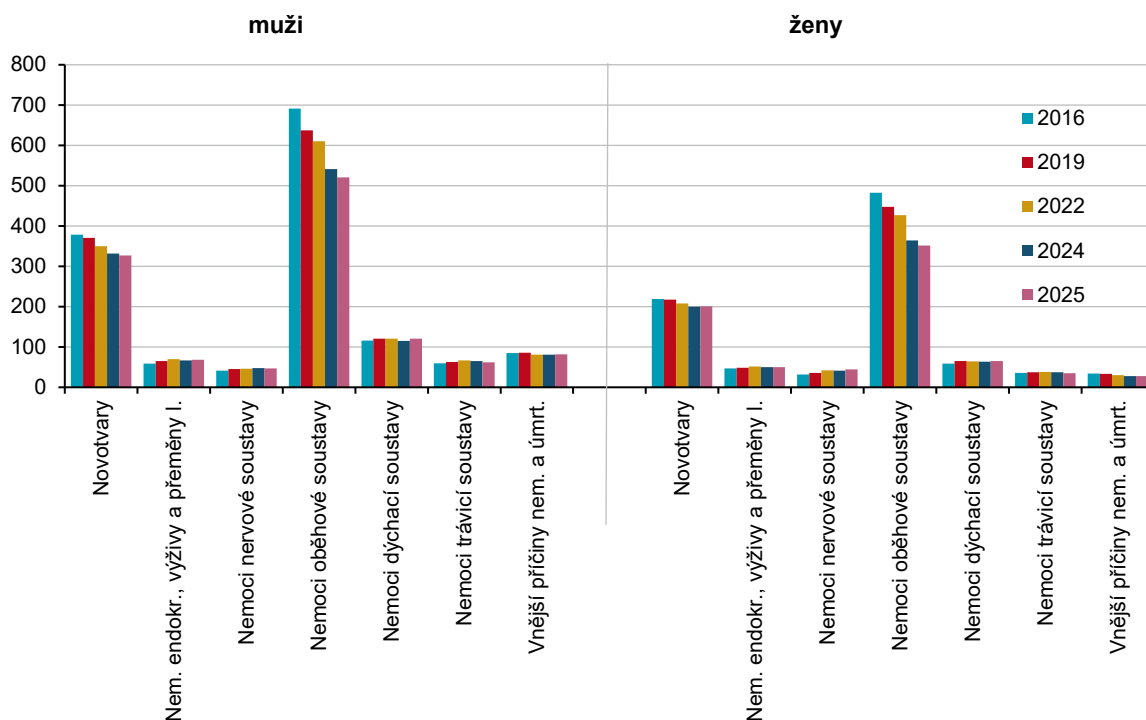
Základní příčina smrti (kód dle MKN-10)	2016	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Muži celkem	1 533,9	1 718,8	1 873,8	1 569,4	1 441,8	1 391,5	1 370,0
Novotvary (C00-D48)	378,3	363,8	346,4	349,7	337,0	331,3	326,8
ZN tlustého střeva, konečníku a řiti (C18-C21)	53,6	47,2	46,0	46,6	43,4	43,8	40,6
ZN slinivky břišní (C25)	25,2	25,6	26,0	25,0	25,0	24,9	26,3
ZN průdušnice, průdušky a plic (C33-C34)	82,1	73,4	66,2	66,3	63,0	60,5	59,1
ZN prostaty (C61)	41,6	40,0	38,0	39,1	38,6	38,0	37,2
Nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek (E00-E90)	59,1	70,5	76,5	69,6	70,2	66,9	68,7
Diabetes mellitus (E10-E14)	50,3	60,3	64,7	59,1	60,2	56,6	58,7
Poruchy duševní a poruchy chování (F00-F99)	19,4	24,0	23,0	22,4	21,0	20,8	22,1
Vaskulární a neurčená demence (F01, F03)	16,3	20,1	18,7	18,4	17,1	17,1	19,0
Nemoci nervové soustavy (G00-G99)	41,2	46,7	44,7	46,5	44,4	47,9	47,3
Alzheimerova nemoc (G30)	21,2	26,3	22,1	24,8	23,2	25,4	24,6
Nemoci oběhové soustavy (I00-I99)	691,2	682,5	648,7	610,1	572,3	541,0	520,5
Ischemické nemoci srdeční (I20-I25)	370,6	336,8	323,8	283,2	260,0	239,2	227,8
Akutní infarkt myokardu (I21-I22)	71,7	54,1	49,8	41,2	39,8	36,4	33,4
Selhání srdce (I50)	66,1	87,6	86,5	92,7	88,9	89,5	83,7
Cévní nemoci mozku (I60-I69)	116,7	93,7	86,0	82,6	78,0	66,5	65,8
Ateroskleróza (I70)	22,2	21,0	18,3	19,2	16,6	16,4	14,6
Nemoci dýchací soustavy (J00-J99)	116,3	123,6	112,6	120,6	117,0	114,8	120,4
Zánět plic (pneumonie) (J12-J18)	47,7	60,1	53,9	57,3	54,5	54,8	52,2
Nemoci trávicí soustavy (K00-K93)	59,8	64,0	65,9	66,4	64,3	65,5	61,6
Vnější příčiny nemocnosti a úmrtnosti (V01-Y98)	85,0	83,9	79,5	81,4	79,7	80,7	81,8
Dopravní nehody (V01–V99, Y85)	10,7	9,9	9,2	9,1	8,9	7,8	7,7
Sebevraždy (X60–X84, Y870)	21,7	20,4	19,7	20,7	20,2	24,7	25,1
Covid-19 (U07, U10)	0,0	160,8	365,2	92,1	25,8	11,2	5,1
Ostatní	83,7	99,0	111,2	110,6	110,1	111,3	115,7
Ženy celkem	981,7	1 084,3	1 138,3	997,8	907,5	880,5	873,1
Novotvary (C00-D48)	219,3	213,2	209,1	207,9	202,9	200,1	200,9
ZN tlustého střeva, konečníku a řiti (C18-C21)	25,0	23,8	22,8	22,8	22,2	22,2	21,4
ZN slinivky břišní (C25)	17,9	18,8	19,0	18,6	19,6	17,8	19,5
ZN průdušnice, průdušky a plic (C33-C34)	29,6	30,7	29,4	29,7	29,8	30,4	30,7
ZN prsu (C50)	30,1	29,0	30,1	28,0	27,4	25,8	26,9
Nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek (E00-E90)	46,9	55,3	53,9	51,6	49,8	49,7	50,3
Diabetes mellitus (E10-E14)	38,2	45,7	43,6	42,6	41,7	41,5	41,5
Poruchy duševní a poruchy chování (F00-F99)	15,9	21,6	21,8	20,1	18,6	18,3	20,5
Vaskulární a neurčená demence (F01, F03)	15,0	20,2	20,3	18,6	17,3	16,9	19,3
Nemoci nervové soustavy (G00-G99)	31,6	41,5	39,0	42,1	37,7	41,3	44,8
Alzheimerova nemoc (G30)	20,5	29,4	26,8	29,6	26,3	28,1	30,3
Nemoci oběhové soustavy (I00-I99)	482,8	476,6	437,5	426,6	384,1	364,6	351,4
Ischemické nemoci srdeční (I20-I25)	229,9	204,7	187,1	171,2	147,7	134,0	127,6
Akutní infarkt myokardu (I21-I22)	36,6	23,5	21,3	19,5	15,4	14,3	13,4
Selhání srdce (I50)	46,9	64,5	62,5	71,5	66,7	67,0	62,4
Cévní nemoci mozku (I60-I69)	95,8	72,9	69,6	65,9	59,3	53,0	50,3
Ateroskleróza (I70)	17,8	15,9	14,8	14,1	11,6	11,4	10,6
Nemoci dýchací soustavy (J00-J99)	58,4	61,7	57,3	64,2	65,9	63,5	65,4
Zánět plic (pneumonie) (J12-J18)	25,6	29,9	27,9	30,0	29,5	28,8	26,9
Nemoci trávicí soustavy (K00-K93)	35,5	36,3	38,1	38,6	36,4	37,2	35,4
Vnější příčiny nemocnosti a úmrtnosti (V01-Y98)	34,3	32,4	30,4	30,1	27,9	27,7	28,1
Dopravní nehody (V01–V99, Y85)	3,3	2,9	2,6	2,5	2,5	2,1	2,1
Sebevraždy (X60–X84, Y870)	4,7	3,9	4,8	4,9	4,1	5,2	5,6
Covid-19 (U07, U10)	0,0	78,5	180,4	46,6	13,2	5,3	2,4
Ostatní	57,0	67,2	70,7	70,1	71,1	72,8	73,8

¹⁾ Pro standardizaci byl použit standard evropské populace, vydaný Eurostatem v roce 2013 (zdroj: <http://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-RA-13-028>).
další poznámky viz tab. 5.6a

Standardizované míry úmrtnosti na jednotlivé příčiny smrti umožňují oproti absolutním počtům zemřelých metodicky čistší srovnání úrovně úmrtnosti, a to v čase, místně i mezi pohlavími, neboť očišťují úmrtnost od vlivu rozdílů ve věkovém složení (tab. 5.7). V roce 2025 (obdobně jako po naprostou většinu předchozích let posledního desetiletí) bylo pořadí sledovaných skupin příčin smrti podle standardizovaných měr úmrtnosti stejné jako podle absolutních počtů. U žen bez výjimky, u mužů se i v roce 2025 zopakovala odlišnost vyskytující se pravidelně od roku 2018 – nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek se podle standardizovaných měr posouvají na páté místo před nemoci trávicí soustavy, které jsou až šesté.

Horší úmrtnostní poměry mužů v porovnání se ženami se v Česku ukazují nejen v celkové úmrtnosti, ale i podle jednotlivých skupin příčin smrti. Standardizované míry úmrtnosti na zde sledované (četnější) skupiny příčin smrti jsou dlouhodobě vyšší pro muže než pro ženy. Index, porovnávající standardizovanou míru úmrtnosti mužů a žen, nabyl v roce 2025 hodnoty 1,57 a v celém období 2016–2025 se pohyboval v rozmezí 1,53 až 1,65. Nadprůměrný byl v posledním roce i dlouhodobě hlavně pro vnější příčiny smrti (2,91), dále pro nemoci dýchací soustavy (1,84), nemoci trávicí soustavy (1,74) a novotvary (1,63)³⁸. Nejnížší mužskou nadúmrtost vykazují, také dlouhodobě³⁹, nemoci nervové soustavy (1,06), respektive skupina Alzheimerova nemoc a jiné demence, kde je v posledních šesti letech úmrtnost mužů pravidelně dokonce nižší než žen.

Obr. 5.5 Standardizované míry úmrtnosti¹⁾ podle pohlaví a vybraných skupin příčin smrti (na 100 000 obyvatel) v letech 2016–2025, vybrané roky

¹⁾ Pro standardizaci byl použit standard evropské populace, vydaný Eurostatem v roce 2013 (zdroj: <http://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-RA-13-028>).

Standardizovaná míra úmrtnosti mužů i žen se meziročně nepatrně snížila, resp. stagnovala, o 1,5 % pro muže a 0,9 % v případě žen. Mezi roky 2016 a 2025 činil úbytek 10,7 % u mužů a 11,1 % u žen.

Z jednotlivých skupin příčin smrti se na poklesu celkové úmrtnosti nejmarkantněji podílí snížení úmrtnosti na nemoci oběhové soustavy, adekvátně nejvýraznějšímu zmenšení absolutních počtů úmrtí na ně (obr. 5.5). Redukce úmrtnosti na nemoci oběhové soustavy byla mezi roky 2024 a 2025 o 3,8 % pro muže a o 3,6 %

³⁸ Pro onemocnění covid-19 a jemu přidružený syndrom byl v roce 2025 index mužské nadúmrtosti 2,13, na covid-19 už ale zemřelo jen 194 mužů a 159 žen a podle kapitol příčin smrti mu patřila až 13. příčka.

³⁹ U nemocí duševních a poruch chování byla v některých letech dekády mužská nadúmrtost ještě nižší, nepatří ale mezi nejčastější skupiny příčin smrti (dle kapitol MKN-10 v roce 2025 až 11. místo). Zde jsou v tabulce zahrnuty pro obsazení diagnóz vaskulární a neucené demence v této kapitole, běžně sledovaných spolu s Alzheimerovou nemocí.

pro ženy, mezi roky 2016 a 2025 o 24,7 % (muži) resp. o 27,2 % (ženy)⁴⁰. Úmrtnost na novotvary klesla v rámci desetiletí o 13,6 % pro muže a 8,4 % pro ženy, meziročně ale pozorujeme jen nepatrné snížení u mužů (o 1,4 %) až stagnaci u žen. Podobně i úmrtnost na vnější příčiny se zmenšila mezi roky 2016 a 2025 – výrazněji u žen o 17,8 %, u mužů o 3,7 %, meziročně však spíše stagnovala. Vývoj úmrtnosti na nemoci dýchací soustavy je velmi rozkolísaný⁴¹, v dlouhodobějším pohledu ale, zvláště u žen, dochází k jejímu nárůstu – mezi lety 2016 a 2025 o 11,9 % u žen, u mužů o 3,5 %. Úmrtnost na nemoci trávicí soustavy se podstatně nemění, až naposledy meziročně klesla o 5,9 % pro muže a 4,9 % pro ženy (klesly i absolutní počty zemřelých v důsledku nemocí trávicí soustavy). Z příčin smrti, na něž úmrtnost vzrůstá, je ze zde uvedených patrné hlavně u nemocí nervové soustavy – ač meziročně u mužů evidujeme stagnaci, u žen zvýšení o 8,4 %. A mezi roky 2016 a 2025 byl nárůst o 14,9 % (muži) a 41,8 % (ženy). Oproti roku 2016 se zvedla i míra úmrtnost na nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek (o 16,3 % u mužů a 7,2 % u žen), meziročně však stagnovala (ženy) až mírně rostla (muži). Stagnaci až pokles míry úmrtnosti na nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek pozorujeme u žen posledních pět let.

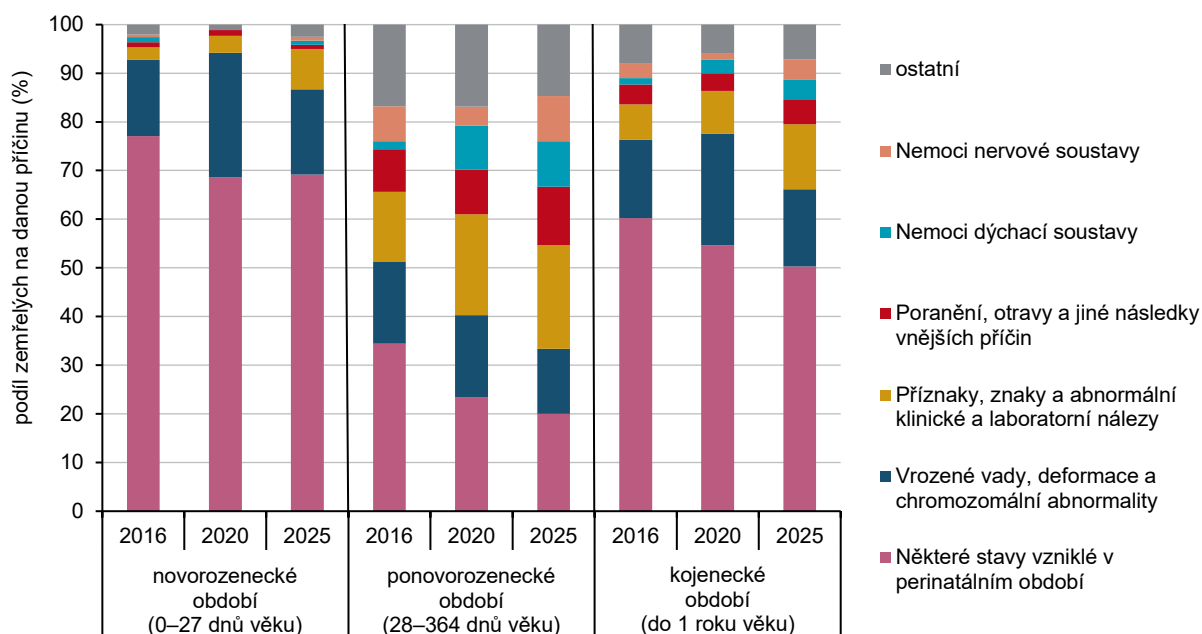
Specifickou skupinu úmrtí tvoří zemřelí v kojeneckém věku, tedy děti v prvním roce života, kteří podléhají i příčinám ve vyšším věku se již nevyskytujícím. Tyto příčiny jsou v rámci kapitol MKN-10 soustředěny převážně do kapitoly označené „Některé stavy vzniklé v perinatálním období“ a zapříčiňují pravidelně polovinu a více kojeneckých úmrtí. V roce 2025 zemřelo na „Některé stavy vzniklé v perinatálním období“ 98 dětí, tj. 50,3 % všech dětí do jednoho roku věku (obr. 5.6). Během celé dekády 2016–2025 se zastoupení úmrtí na „Některé stavy vzniklé v perinatálním období“ snižovalo. V absolutních počtech nepřerušenou řadou (podpořeno poklesem počtu všech úmrtí dětí do jednoho roku), v relativním vyjádření nepravidelně, mezi krajními roky desetiletí o 10 p. b. z 60,3 % kojenců zemřelých na „Některé stavy vzniklé v perinatálním období“ ze všech zemřelých kojenců v roce 2016. Vývoj dalších skupin příčin smrti dětí do jednoho roku byl v období 2016–2025 nejednoznačný jak v absolutních počtech, tak v relativním zastoupení. Přesto druhé a třetí místo žebříčku obsazují dlouhodobě stejné skupiny příčin. Druhé patří „Vrozeným vadám, deformacím a chromozomálními abnormalitám“ s 31 úmrtími v roce 2025 (15,9 %), třetí obsazují „Příznaky, znaky a abnormální klinické a laboratorní nálezy“⁴², naposledy s 26 zemřelými (13,3 %). Čtvrtou nejčastější příčinou bývají vnější příčiny (s výjimkou roku 2017) – 10 úmrtí v roce 2025 (tj. 5,1 %). Páté místo většinou obsadily nemoci dýchací soustavy a šesté nemoci nervové soustavy, oběma těmito skupinám příčin smrti již ale podlehl jen jednotky kojenců (krom roku 2016 a 2023).

Převaha „Některých stavů vzniklých v perinatálním období“ je ještě výrazněji patrná u novorozeneckých úmrtí (první čtyři týdny života) – v roce 2025 způsobily 69,2 %, tj. 83 z celkových 120 úmrtí novorozenců (dlouhodobě podíl kolem tří čtvrtin). Spolu s druhými „Vrozenými vadami, deformacemi a chromozomálními abnormalitami“, které v průběhu dekády stály nejčastěji za necelou pětinou novorozeneckých úmrtí, tvoří běžně kolem 90 % úmrtí prvních čtyř týdnů života. Naopak v ponovorozeneckém období (od čtyř týdnů do jednoho roku věku) bývá zastoupení prvních třech skupin příčin smrti vyrovnanější a jejich pořadí se v jednotlivých letech mění. V roce 2025 obsadily první pozici „Příznaky, znaky a abnormální klinické a laboratorní nálezy“ s 21,3 %, tj. 16 z celkových 75 ponovorozeneckých úmrtí. „Některé stavy vzniklé v perinatálním období“ byly druhé (15 úmrtí) a „Vrozené vady, deformace a chromozomální abnormality“ třetí (10).

⁴⁰ Vůbec nejvýraznější meziroční pokles byl u úmrtnosti na covid-19 – o 54,3 % u mužů a 54,8 % u žen. Na covid-19 a multisystémový zánětlivý syndrom ale v roce 2025 zemřelo již jen 5 mužů na 100 tis. mužů, resp. 2 ženy na 100 tis. žen, což, podle měr úmrtnosti, odsouvá toto onemocnění hluboko do pole příčin smrti.

⁴¹ Nepravidelnosti u úmrtnosti na nemoci dýchací soustavy spoluvytváří také v jednotlivých letech různě načasovaný a silný výskyt epidemií infekčních virových onemocnění dýchací soustavy.

⁴² Tato skupina příčin smrti zahrnuje i syndrom náhlé smrti dítěte (SIDS), který po většinu desetiletí tvořil polovinu a více úmrtí celé skupiny, v letech 2023 až 2025 byl jeho podíl nižší, kolem třetiny.

Obr. 5.6 Zemřelí kojenci podle věku a příčiny smrti (%) v letech 2016, 2020 a 2025

Místo úmrtí

K nejvyššímu počtu úmrtí v Česku, resp. u obyvatel Česka, dochází pravidelně ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče a ač jejich podíl na úhrnu úmrtí v období 2016–2025 téměř pravidelně klesal, dosáhl nakonec 57,3 % (tj. 65,0 tisíce; 65,5 % v roce 2016) (tab. 5.8, obr. 5.7). Druhou nejčastější lokací je opakovaně domov, který naopak dlouhodobě své postavení posiluje – v roce v 2025 skonalo doma 26,7 % (tj. 30,3 tisíce) osob, když výchozím podílem v roce 2016 bylo 20,9 %. Lehce vzrůstá i zastoupení pravidelně třetího nejčastějšího místa úmrtí, zařízení sociálních služeb, z 7,3 % na 10,7 % (tj. 12,1 tisíce) v roce 2025. Ostatní sledovaná místa úmrtí (např. veřejná místa, úmrtí při převozu do zdravotnického zařízení, aj.) mají již nízký podíl nepřesahující 2 % úhrnu úmrtí a pořadí jejich zastoupení na celkovém počtu úmrtí podléhá změnám⁴³.

Tab. 5.8 Zemřelí podle místa úmrtí v roce 2025

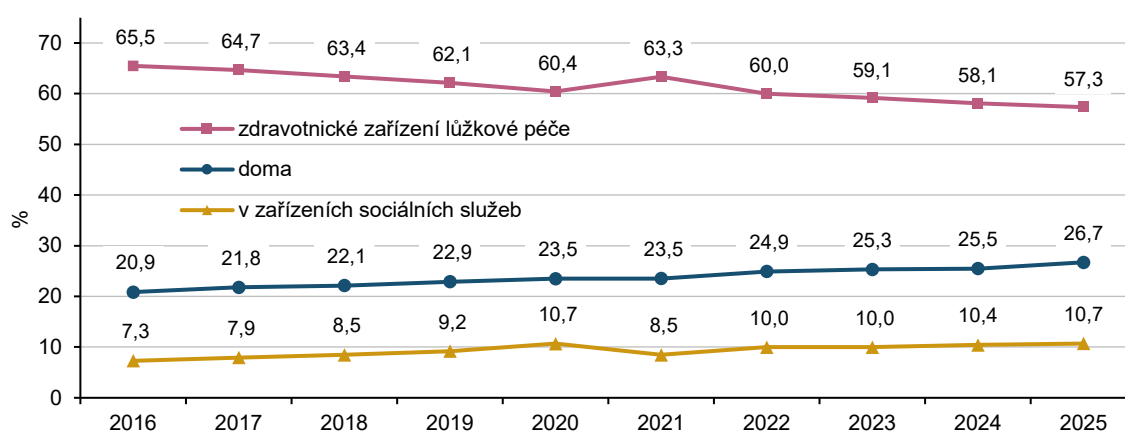
Místo úmrtí	Věková skupina					Pohlaví		Celkem
	0–14	15–39	40–59	60–79	80+	Muži	Ženy	
Celkem	332	1 845	9 520	47 595	54 045	57 780	55 557	113 337
Doma	66	622	3 467	14 363	11 738	16 946	13 310	30 256
Zdravotnické zařízení lůžkové péče	222	568	4 450	28 629	31 127	33 347	31 649	64 996
Jiné zdravotnické zařízení	1	9	65	410	529	470	544	1 014
Na ulici, veřejném místě	17	405	703	687	167	1 609	370	1 979
Při převozu	1	17	81	312	220	359	272	631
V zařízení sociálních služeb	1	21	97	2 262	9 738	3 463	8 656	12 119
Jinde	3	71	184	204	50	429	83	512
Nezjištěno	21	132	473	728	476	1 157	673	1 830

Rozložení míst úmrtí má svá specifika, daná například pohlavím nebo věkem při úmrtí, která jsou v čase poměrně stabilní. Podíl zdravotnických zařízení lůžkové péče bývá u mužů a žen podobný. Muži ale častěji než ženy umírají doma (podíl úmrtí doma byl v roce 2025 u mužů 29,3 %, u žen 24,0 %) a ve venkovním

⁴³ V roce 2025 se výrazně snížil počet úmrtí v kategorii „jinde“ i její podíl na celku. Je to důsledkem nové metodické kontroly této kategorie a rozpuštění části úmrtí uvedené v ní do ostatních kategorií, nejčastěji do míst domov a „ulice, veřejné místo“.

a jiném veřejném prostoru (2,8 % versus 0,7 %), ženy v zařízeních sociálních služeb (15,6 % úmrtí žen oproti 6,0 % úmrtí na straně mužů). Zdravotnická zařízení lůžkové péče jsou nejčastějším místem úmrtí ve všech sledovaných věkových skupinách, nejvýrazněji ale převažují u dětí (v roce 2025 pojmula 66,9 % všech úmrtí ve věku 0–14 let), nejméně jsou zde koncentrována úmrtí osob ve věku 15–39 let (30,8 % v roce 2025). U 15–39letých došlo v roce 2025 poprvé za dobu používání číselníku míst úmrtí ve stávající podobě k situaci, kdy se zdravotnická zařízení lůžkové péče stala až druhým nejčastějším místem úmrtí, první byl domov s 33,7 %⁴⁵. Domov obsazuje druhé místo ve všech širších věkových skupinách (s jedinou uvedenou výjimkou), nejčtenější bývá u dospělých středního věku – v roce 2025 zemřelo doma 36,4 % osob ve věku 40–59 let oproti 26,7 % bez ohledu na věk. Méně čtený je domov jako místo úmrtí u dětí a seniorů ve věku 80 let a více (kolem pětiny úmrtí). V zařízení sociálních služeb logicky umírají hlavně starší senioři (18,0 % 80letých a starších oproti 10,7 % celku), ale i pro ně zůstávají až třetím místem úmrtí. Také kategorie ulice, veřejné místo je silně věkově determinována – v roce 2025 zde ve věku 15–39 let zemřelo 22,0 % osob, když podíl veřejného prostoru na celku úmrtí bez ohledu na věk byl jen 1,7 %.

Obr. 5.7 Zemřelí podle vybraného místa úmrtí (%) v letech 2016–2025

Zemřelí podle vzdělání⁴⁴

Mezi zemřelými v Česku byly dle vzdělání nejpočetněji zastoupeni středoškoláci bez maturity, v roce 2025 jich bylo 46 863 (tj. 41,3 % úhrnu) (tab. 5.9). Úmrtí osob se středním vzděláním s maturitou evidujeme 25 963 (22,9 %) a jim se blíží počet zemřelých se základním nebo nižším vzděláním (21 712, tj. 19,2 %). S vysokoškolským diplomem zemřelo 9 487 (8,4 %). Muži častěji než ženy umírali se středním vzděláním bez maturity (48,3 % úmrtí mužů oproti 34,1 % úmrtí žen) a s vysokoškolským vzděláním (10,8 % versus 5,8 %). Mezi ženami bylo naopak běžnější než u mužů zemřít jako osoba se základním nebo nižším vzděláním (28,3 % úmrtí všech žen a 10,4 % mužů).

Z pohledu difference podle věku, resp. širších věkových skupin⁴⁵, byl patrný nárůst zastoupení kategorie základní nebo nižší vzdělání spolu s nárůstem věku zemřelých – od 14,1 % ze všech úmrtí ve věkové skupině 40–59 let, přes 15,3 % v další dvacetiletce až po 23,1 % ve věku 80 a více let (vyšší podíl osob se základním vzděláním evidujeme u mladých dospělých ve věku 20–39 let, kde ale část ještě nemusí mít z důvodu věku vzdělání ukončeno). Uvedené bylo formováno jen ženskou subpopulací – podíly zemřelých žen se základním a nižším vzděláním v roce 2025 v dvacetiletých věkových skupinách počínaje 40–59 lety byly 15,4 %, 23,6 % a 32,2 %. Mezi muži ve věkové skupině 40–59 let zemřelo se základním nebo nižším vzděláním 13,5 % z nich, v dalších 9,8 % a 8,9 %. Nadprůměrné zastoupení vysokoškolsky vzdělaných zemřelých mezi 20–39letými a 80 a víceletými se také utvářelo odlišně podle pohlaví. U mužů byli

⁴⁴ Od roku 2024 může ČSÚ zpřesnit statistiku vzdělání u zemřelých díky novým zdrojům dat – v případě úmrtí občana Česka se vzdělání doplňuje z administrativních zdrojů (SLDB 2021 a data MŠMT).

⁴⁵ Úmrtí obyvatel ve věkové skupině 0–19 let nejsou do porovnání podle věku vůbec zahrnuta, protože menší část z nich z důvodu věku ještě nemohla ukončit středoškolské vzdělání a naprostá většina vysokoškolské či vyšší odborné.

vysokoškoláci nadprůměrně zastoupeni u nejstarších (14,8 % vs. 10,8 % ze všech úmrtí mužů), mezi ženami u mladých (17,9 % ve věkové skupině 20–39 let a 10,9 % ve věkové skupině 40–59 let vs. 5,8 % ze všech úmrtí žen). Obecně platí, že zemřelí se středním vzděláním bez maturity měli nadprůměrný podíl mezi 60–79letými (46,3 % oproti 41,3 % u všech zemřelých). Podíl zemřelých se středoškolským vzděláním s maturitou pozorujeme u všech věkových skupin podobný, přesahující pětinu úmrtí.

Tab. 5.9 Zemřelí podle dokončeného vzdělání v roce 2025

Dokončené vzdělání	Věková skupina				Pohlaví ¹⁾		Celkem ¹⁾
	20–39	40–59	60–79	80+	Muži	Ženy	
Celkem	1 685	9 520	47 595	54 045	57 780	55 557	113 337
Základní nebo nižší	467	1 345	7 265	12 507	5 997	15 715	21 712
Střední bez maturity	440	3 996	22 029	20 388	27 909	18 954	46 863
Střední s maturitou	408	2 182	10 590	12 778	12 606	13 357	25 963
VOŠ	24	98	201	407	389	341	730
Vysokoškolské	169	771	3 653	4 894	6 240	3 247	9 487
Nezjištěno	177	1 128	3 857	3 071	4 458	3 792	8 250

¹⁾ Součet podle kategorií vzdělání neodpovídá řádku "Celkem", protože není zahrnuta kategorie „osoby do 14 let“, které nemohou mít dokončeno ani základní vzdělání.

Zemřelí podle rodinného stavu⁴⁶

V roce 2025 zemřelo nejvíc osob v rodinném stavu ovdovělý/á, 43 451 (tj. 38,3 % celku) a poté jako ženatý/vdaná, 40 538 (35,8 %) (tab. 5.10). Rozvedených bylo podstatně méně (19 120, tj. 16,9 %) a nejméně zemřelých spadalo mezi svobodné osoby (10 201, tj. 9,0 %). To neplatí, jestliže se podíváme na muže a ženy zvlášť. Polovina mužů (50,4 %) zemřela jako ženatí, zatímco vdaných žen byla v okamžiku smrti jen pětina (20,5 %). Ženy zemřely nejčastěji jako vdovy, 58,7 % z nich (u mužů jen 18,7 %). Zastoupení rozvedených se u obou pohlaví podobalo (18,2 % mužů a 15,5 % žen), jako svobodní zemřeli častěji muži (12,6 % z celku mužů, žen jen 5,2 %).

Není překvapující, že podíl svobodných mezi zemřelými spolu s věkem klesá (v roce 2025 představovali ve věkové skupině 80letých a starších 2,4 %) a naopak ovdovělých narůstá (60,9 % mezi 80letými a staršími), což platí pro obě pohlaví. Ve věkové skupině 40–59 let bylo ze všech věkových skupin nejvyšší zastoupení rozvedených, a to jak celkově, tak i samotných mužů i žen (31,3 %, resp. 30,8 % a 32,2 % v roce 2025). Podíl ženatých/vdaných byl nejvyšší v další dvacetiletce, 60–79 let (46,8 %), taktéž u samotných mužů (54,4 % úmrtí takto starých mužů); u žen šlo o 40–59leté (39,7 % z úmrtí stejně starých žen).

Tab. 5.10 Zemřelí podle rodinného stavu v roce 2025

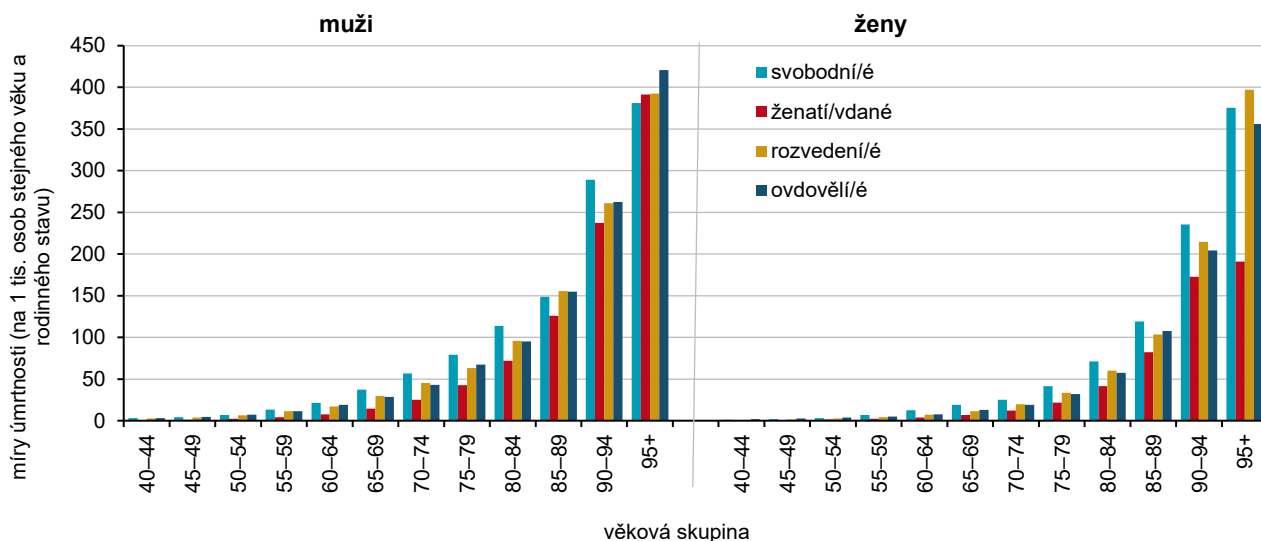
Dokončené vzdělání	Věková skupina ¹⁾				Pohlaví		Celkem
	20–39	40–59	60–79	80+	Muži	Ženy	
Celkem	1 685	9 520	47 595	54 045	57 780	55 557	113 337
Svobodní / svobodné	1 335	3 157	3 936	1 281	7 300	2 901	10 201
Ženatí / vdané	265	3 122	22 292	14 859	29 130	11 408	40 538
Rozvedení / rozvedené	80	2 977	11 102	4 961	10 507	8 613	19 120
Ovdovělí / ovdovělé	4	252	10 256	32 939	10 824	32 627	43 451
Ostatní (existující nebo zaniklé partnerství)	1	12	9	5	19	8	27

¹⁾ Věková skupina 0–19 let není zahrnuta, protože všichni zemřelí v tomto věku byli svobodní/é.

⁴⁶ Zemřelí v rodinném stavu existujícího či zaniklého (rozhodnutím soudu nebo úmrtím) partnerství nejsou pro jejich zanedbatelný počet do analýzy zahrnuti. V tabulce jsou uvedeni jen pro ilustraci.

Míra úmrtnosti nebyla v roce 2025 (a obdobné platí dlouhodobě) stejná v jednotlivých kategoriích rodinného stavu. Ve všech pětiletých věkových skupinách, počínaje skupinou 40–44 let⁴⁷, měli ženatí muži a vdané ženy nejnižší míru úmrtnosti (obr. 5.8). S výjimkou 95letých a starších mužů, kde si byly míry úmrtnosti svobodných, ženatých a rozvedených velmi podobné a nejnižší míru registrujeme u svobodných mužů. Nejvyšší míry úmrtnosti dosáhly ve většině věkového spektra osoby svobodné. Přitom platí, že ve věkových skupinách počínaje 40–44letými a konče 70–74letými byla míra úmrtnosti ženatých/vdaných o více než polovinu nižší než svobodných (o 51–75 %), ve vyšším věku už byl relativní rozdíl úmrtnosti ženatých/vdaných a svobodných nižší. Intenzita úmrtnosti rozvedených a ovdovělých se sobě podobala a svojí hodnotou se u většiny věkových skupin držela mezi svobodnými a ženatými/vdanými. Jen u 95letých žen měli nejvyšší úmrtnost rozvedené a u stejně starých mužů ovdovělí.

Obr. 5.8 Míry úmrtnosti podle rodinného stavu, pohlaví a věku (na 1 000 obyvatel) v roce 2025

Zemřelí s migračním původem

Statistika zemřelých zahrnuje úmrtí obyvatel Česka, kteří mají české státní občanství, ale i příslušníků cizích států, jestliže splňují podmínky pro zařazení mezi obyvatele naší republiky. Počet zemřelých obyvatel s cizím státním občanstvím se během minulé dekády pravidelně zvyšoval (s výjimkou roku 2022) a to tak, že mezi roky 2016 a 2025 se více než ztrojnásobil – z 627 v roce 2016 na 2 030 v roce 2025 (tab. 5.11). Navzdory zvýšení počtu úmrtí obyvatel s cizím státním občanstvím i pravidelnému narůstání (kromě roku 2022) jejich podílu na všech úmrtích tento zůstává velmi malý, v roce 2025 dosáhl hodnoty 1,8 % (zvýšení z podílu 0,6 % v roce 2016). Nejčastěji byla v průběhu sledované dekády nepočtenější úmrtí občanů Slovenska (6x), následovaná úmrtími Ukrajinců (3x) a Poláků (1x). Úmrtí občanů Ukrajiny byla nejčetnější v posledních třech letech, v souvislosti s navýšením jejich počtu v populaci Česka v důsledku válečného konfliktu v jejich domovské zemi. V roce 2025 tvořili Ukrajinci 43,9 % (892) všech úmrtí cizích státních občanů, následovali Slováci s 17,5 % (355) a Poláci s 10,7 % (217).

⁴⁷ V celé části analyzující úmrtnost podle rodinného stavu a věku jsou zohledňována jen úmrtí osob 40letých a starších. V nižších věcích se některé rodinné stavy vůbec nevyskytují nebo je počet úmrtí v nich velmi nízký, viz tab. 5.10.

Tab. 5.11 Zemřelí podle státního občanství v letech 2016 a 2020–2025

Státní občanství	2016	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Zemřelí cizí státní občané	627	1 189	1 575	1 306	1 645	1 847	2 030
podíl na všech zemřelých (%)	0,58	0,92	1,13	1,09	1,46	1,65	1,79
z toho: ¹⁾ Česko	107 123	128 100	138 316	118 913	111 150	110 364	111 307
Ukrajina	110	198	292	296	658	814	892
Slovensko	95	321	385	300	320	318	355
Polsko	129	145	159	175	167	160	217
Rusko	58	71	106	87	77	80	76
Německo	42	81	99	87	71	68	64
Bulharsko	33	48	70	40	38	44	60
Vietnam	23	65	103	41	57	63	58

¹⁾ výběr a řazení státního občanství podle četnosti v roce 2025

Statistika zemřelých také sleduje stát narození. Počet i zastoupení zemřelých osob narozených mimo území Česka na celku úmrtí v období 2016–2025 kolísalo, mezi krajními roky ale došlo k nárůstu z 6 001 (5,6 % úhrnu úmrtí) na 9 072 úmrtí v roce 2025 (8,0 %) – zvýšení 1,5krát (tab. 5.12). Slovensko⁴⁸ je dlouhodobě nejčastějším místem, kde se tito zemřelí narodili a podíl zemřelých narozených na Slovensku se blíží dvěma třetinám úhrnu úmrtí osob narozených v cizině (60,8 % v roce 2025, tj. 5 516 zemřelých). Počet zemřelých narozených na Slovensku v průběhu let 2016–2025 kolísalo, mezi krajními roky se ale o 1 735 zvýšil. Tato dynamika růstu však nestačila celkovému vývoji zemřelých narozených v cizině, takže podíl na Slovensku narozených klesl, mezi roky 2016 a 2025 o 2,2 p. b. Na druhém místě se pravidelně objevují zemřelí narození na Ukrajině, kteří své postavení v posledních třech letech minulé dekády posílili (15,5 % v roce 2025, tj. 1 406; dříve 10–11 %). Na třetím místě figurují narození v Polsku.

Tab. 5.12 Zemřelí podle státu narození v letech 2016 a 2020–2025

Stát narození	2016	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Zemřelí s cizím státem narození	6 001	8 054	9 076	7 512	7 435	8 996	9 072
podíl na všech zemřelých (%)	5,57	6,23	6,49	6,25	6,59	8,02	8,00
z toho: ¹⁾ Česko	101 749	121 235	130 815	112 707	105 360	103 215	104 265
Slovensko	3 781	5 187	5 901	4 713	4 514	5 546	5 516
Ukrajina	658	833	910	857	1 127	1 314	1 406
Polsko	375	443	423	434	380	461	495
Rumunsko	224	291	308	262	235	246	306
Rusko	119	161	198	182	196	238	225

¹⁾ výběr a řazení států narození podle četnosti v roce 2025

⁴⁸ Výraznější nárůst počtu zemřelých narozených na Slovensku pro rok 2019 částečně odráží zavedení nové metodické kontroly dat.